

Metodika

Vol. 7, br. 2, 2006, str. 313-326

Prethodno priopćenje

A preliminary communication

Primljeno: 10.09.2006.

UDK: 371.372.4

UPORABA PRIDJEVA U UČENIČKIM PISMENIM SASTAVCIMA U PRVOM RAZREDU

(na uzorku učenika prvog razreda Osnovne škole Grabrik u
Karlovcu)

Bogdanka Conjar**Osnovna škola Grabrik, Karlovac**

bconjar@net.hr

Sažetak – U ovom se radu govori o kompetenciji učenika u uporabi pridjeva u prvom razredu osnovne škole. Istraživanje kompetencije učenika prvih razreda u uporabi pridjeva, na uzorku od 82 učenika OŠ Grabrik u tri različite pismene vježbe s različitim motivacijama, pokazalo je da učenici upotrebljavaju 13,45 % pridjeva u svome rječniku. Pismene vježbe su: pripovijedanje događaja, opis slike i pripovijedanje doživljaja. Uočeno je da postoje razlike u uporabi pridjeva kod različitih motivacija. Najviše pridjeva učenici su napisali u vježbi opisivanja slike, a najmanje u pripovijedanju doživljaja. Analiza učestalosti ponavljanja pridjeva pokazala je da su učenici u pripovijedanju doživljaja napisali najviše različitih pridjeva.

Ključne riječi: kompetencije učenika, pridjevi, imanentna gramatika, motivacija

Uvod

«Pridjevi su riječi koje pobliže označuju imenice, izražavajući različite osobine bića, stvari i pojmova, te se sklanjaju, obilježavajući rod i broj, a opisani se mogu i stupnjevati.» (S. Težak, S. Babić, 2000, str.115)

Definirani pojam je predmet ovog istraživanja. Programski gledano, pridjevi se usvajaju na razini prepoznavanja u trećem razredu osnovne škole¹. No,

¹ Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo prosvjete i športa, Zagreb, 1999.

to svakako ne znači da ih djeca ne upotrebljavaju ranije. Proučavajući i poštujući imanentnu gramatiku kao prvu, izvornu dječju gramatiku, uočava se da se djeca koriste pridjevima već u samom početku razvoja govora, ali ne tako učestalo kao imenicama i glagolima.

Problematika istraživanja obuhvaća pitanje metoda rada učitelja u programskoj cjelini hrvatskog jezika koja se zove Jezično izražavanje i stvaranje. To programsko područje sadrži dvije cjeline, tj. dvije varijable koje se prate, a to su usmeno i pismeno jezično izražavanje i stvaranje. Upravo ovako zapisano je i naznačeno u imeniku učenika. U Nastavnom planu i programu za osnovnu školu piše drugačije. Razlika je u samom imenovanju programskog područja, pa i u tumačenju što u to područje pripada. Naziv programskog područja je Jezično izražavanje. Izostavljen je u programu ili dodan u imeniku pojam stvaranja. Nije objašnjeno što se pod tim pojmom razumijeva. U knjizi «Metodički pristup početnom čitanju i pisanju na hrvatskom jeziku» autor Ante Bežen poštuje terminologiju Nastavnog plana i programa pa govori o Jezičnom izražavanju (bez «stvaranja» kako je naznačeno u imeniku učenika) ističući da je «zadaca jezičnog izražavanja, kao programskog područja, razvoj izražajnih jezičnih sposobnosti učenika, odnosno praktična primjena jezičnog znanja u svakodnevnom životu.» (Bežen, 2002. str.30) U Programu se Jezično izražavanje objašnjava kao cjelina koja obuhvaća jezične djelatnosti govorenja, slušanja, čitanja i pisanja. Dragutin Rosandić razlikuje pet jezičnih djelatnosti. Govorenju, slušanju, čitanju i pisanju dodaje prevođenje, (Rosandić, 2002, str.19, 21). Dunja Pavličević-Franić na temelju literature spominje razumijevanje i prevođenje kao posredovanu jezičnu djelatnost. (Pavličević-Franić, 2005, str.90).

Ovom području je inače u Planu i programu posvećeno svega 15 redaka. Može se zaključiti kako je prilično zanemarena u odnosu na neka druga programska područja u okviru Hrvatskog jezika kao nastavnog predmeta.

Cilj istraživanja bio je utvrditi kompetencije učenika u prvom razredu u uporabi pridjeva u tri vrste pismenih radova, a to su: pripovijedanje događaja, opis slike (pejzaža) i pripovijedanje doživljaja nastalog vođenom maštom.

Za prikupljanje podataka (provođenje ispitivanja) korištene su različite nastavne metode poput razgovora (dijaloške metode), promatranja, pokazivanja (demonstracije), ulaženja u ulogu i pisanja (grafijske metode). S. Težak razlikuje metodu maštanja, metodu slušanja i metodu razmišljanja. Ističe kako su one tijesno vezane uz ostale metode jer razgovor nije moguć bez slušanja, kao i čitanje, pisanje, pokazivanje i crtanje bez promatranja. (Težak, 1996, str.183) S obzirom na to da će u istraživanju biti najzastupljenije metode usmenog izlaganja, valja ih detaljnije objasniti. S. Težak razlikuje pet metoda usmenog izlaganja, a to su: metoda opisivanja (deskripcije), metoda pripovijedanja (naracije), metoda analitičkog/sintetičkog tumačenja (izlaganja, ekspozicije), metoda dokazivanja (argumentacije, raspravljanja) i metoda upućivanja (instrukcije, zahtijevanja). (Težak, 1996, str. 185). U realizaciji ispitivanja korištene su sve ove metode jer se njihovom

uporabom postiže veća koncentracija učenika. Slušanje se podiže na višu razinu. Razvija se suradnički odnos između učenika koji počinju razumijevati da uče od svojih prijatelja i da uče svoje prijatelje.

Opis istraživanja

Uzorak ispitanika bio je prigodan. Ispitanici su učenici prvih razreda OŠ Grabrik, njih 82. S učenicima prvih razreda realizirane su tri pismene vježbe.

I. Prva pismena vježba odnosi se na pripovijedanje događaja.

Nastavne situacije u realizaciji opisa:

1. usmeno pripovijedanje bez korekcija (slobodno)
2. igra s vremenskim strojem
3. vrednovanje (diskusija)
4. vođeno usmeno pripovijedanje
5. najava pisanog rada i upute
6. samostalno pisanje

Plan realizacije nastavnih situacija:

1. Usmeno opisivanje prema poticajnim pitanjima (bez korekcija)

Uslijedit će vježba opuštanja. Učiteljica će reći učenicima neka se udobno namjeste u svome stolcu, neka opuste mišiće nogu, leđa, ramena, glave. Zamolit će ih da zatvore oči i da se sjete svega što se događalo prvog dana škole. Pitanjima će potaknuti sjećanja.

Tko te doveo u školu?

Kako si se osjećao/osjećala: uzbuđeno, dosadno, usamljeno, radosno...?

Što si obukao/obukla taj dan?

Kakvom ti se učinila škola, velikom ili malom, zanimljivom ili teškom i dosadnom?

Što ti se posebno svidjelo?

Kakva je bila tvoja učiteljica?

Čega ćeš se sjećati cijeli život?

2. Igre s vremenskim strojem

Učiteljica će organizirati igru s vremenskim strojem. Pomoću četiri stolca i platna formirat će oveći prostor. Improvizacija se imenuje kao vremenski stroj. Učenici sami objašnjavaju koju moć on ima. Učiteljica naglašava kako ovaj vremenski stroj ima moć vratiti učenike u vrijeme kada su prvi dan došli u školu. Nakon nekog vremena učiteljica će zamoliti učenike da prođu kroz vremenski

stroj koji će im još više pomoći u prisjećanju. Učenici će u skupinama po četvero ulaziti i izlaziti iz vremenskog stroja, a učiteljica će ih pitanjima voditi u sjećanje na prvi dan u školi.

Kad vrijeme istekne, jedan učenik/učenica dobrovoljac/dobrovoljka će ispričati sve čega se sjetio/sjetila slobodno, bez prekidanja. Učiteljica će izreći pohvalu za hrabrost.

3. Vrednovanje (diskusija)

Uslijedit će diskusija. Utvrdit će se čega se sve sjetio/sjetila učenik/učenica i na koji način je to pripovijedao/pripovijedala, jesu li rečenice bile kratke, jasne i jesu li učenici razumjeli o čemu se pripovijedalo.

4. Vođeno usmeno opisivanje

Učiteljica će postaviti pitanje: Tko želi pripovijedati uz moju pomoć? Naglasit će kako je važno da svi učenici pažljivo slušaju. U pripovijedanju učiteljica pomaže pitanjima savjetujući učeniku da smišlja i izgovara što kraće rečenice, onakve kakve će kasnije i zapisati. Pitanja su slična onima kojima je učiteljica u fazi prisjećanja osvješćivala sjećanja učenika. Učiteljica potiče na prihvaćanje nekih novih riječi, posebno pridjeva. Nakon pripovijedanja, učiteljica će pohvaliti učenika, a ostali učenici mogu komentirati usmeno ili postaviti pitanje svom prijatelju ako nisu nešto razumjeli. Učiteljica će poticati diskusiju pitanjima:

Što ti se svidjelo u opisu? Zašto?

Koja rečenica ti se posebno svidjela? Zašto?

Je li tvoj prijatelj slušao upute koje je davala učiteljica?

Imaš li koji savjet za svog prijatelja?

5. Najava pisanog rada i upute

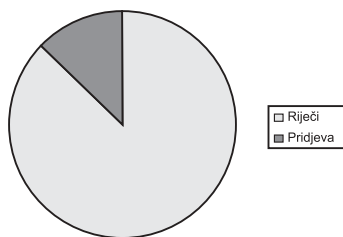
Učiteljica će usmeno postaviti zadatak: Danas ćemo pisati o prvom danu u školi. Ponovi na što moramo paziti kad pišemo pisani rad? (Kratke rečenice, točku na kraju rečenice, smisao rečenica i sastavka.) Koji naslov možemo odrediti za pisani rad? (Prvi dan u školi) Učenici otvaraju bilježnice, pišu naslov i samostalno opisuju događaj.

Rezultati prve priče

Tablica 1. Ukupni podaci

Učenika	Riječi	Pridjeva	Prosjeck broja riječi	Prosjeck broja pridjeva	% pridjeva
82	3312	486	40,39	5,93	14,67

Grafikon 1. Prikaz ukupnog udjela pridjeva u ukupnom broju riječi

U istraživanje kompetencija učenika prvih razreda u uporabi pridjeva obuhvaćeni su svi pridjevi koji su napisani, bez obzira ponavljaju li se isti i jesu li pravopisno pravilno ili nepravilno napisani.

U pripovijedanju događaja učenici su upotrijebili 14,67 % pridjeva. Očito, u ovoj je vježbi veliku ulogu odigrala priprema za pisanu vježbu u kojoj su učenici usmeno više puta dobili određeni model. Najviše pridjeva (14) napisala je samo jedna učenica, što iznosi 1,23%, a najmanje (1 pridjev) tri učenika što iznosi 3,7%. Prosjek pridjeva po učeniku je 5,93.

Vježba je provedena u travnju 2006.

II. Druga pismena vježba je opis slike (proljetnog pejzaža). Sliku su naslikali učenici Srednje škole Duga Resa, smjer grafički tehničar-dizajner, na formatu 841x1189 (A0) tehnikom gvaša. U prvom planu je veliki, šareni leptir neobičnih oblika. U drugom planu su proljetnice, trava i stazica koja vodi u šumu. U trećem planu je šuma, zelene krošnje drveća i smeđa stabla.

Nastavne situacije u realizaciji opisa:

1. promatranje slike (individualno doživljavanje slike)
2. iskazivanje općeg dojma
3. vođeno promatranje po planovima
4. samostalno usmeno opisivanje
5. diskusija
6. samostalno pisano opisivanje

Plan realizacije nastavnih situacija:

1. Promatranje slike

Nakon najave učiteljice da će učenici promatrati sliku, učenicima se osigura nekoliko minuta samostalnog promatranja slike s ciljem individualne komunikacije sa slikom. Učiteljica prekida promatranje u trenutku kad se čuje prvi žamor. To je znak da je s doživljavanjem slike pri kraju.

2. Iskazivanje općeg dojma

Učenicima se omogućiti da slobodno iznesu svoj doživljaj slike. Potakne ih se pitanjima: Što želiš reći o slici? Kako si se osjećao/osjećala dok si promatrao/promatrala sliku? Što je izazvalo takve osjećaje u tebi? Što ti se sviđa, a što ne sviđa? Zašto? Koje je godišnje doba na slici? Po čemu se to može zaključiti?

3. Vođeno promatranje prema planu

Učiteljica zamoli da svi učenici još jednom promotre sliku. Pitanjima ih usmjerava na promatranje slike prema planovima. Na ploči zapisuje ključne riječi promatranja i opisivanja tijekom spomenutih djelatnosti.

1. plan

Koje godišnje doba prikazuje slika? (Ovim pitanjem određuje se tema opisanja i naslov rada: PROLJEĆE. Učiteljica na ploči zapisuje naslov.) Kakvo je proljeće? Koga je dozvalo? Kakav je leptir? Kakva su mu krila? Što radi? Čemu se raduje? Koga pozdravlja? (Ovo pitanje logički uvodi učenike u drugi plan.)

Ključne riječi:

1. LEPTIR

KRILA

Očekivane rečenice:

Stiglo je toplo proljeće. Dozvalo je leptira šarenih krila. Ima krila u obliku srca (scolika krila). On leprša i pozdravlja proljetnice.

2. plan

Što je iza leptira? Koje proljetnice prepoznaješ? Kakva je visibaba? A jaglac? Opiši ljubičicu.

Kakav je puteljak uz kojeg raste proljetnice? Kamo vodi? U kakvu šumu? (Ovim pitanjem nastoji se od učenika dobiti odgovor: duboku, tajanstvenu, nepoznatu. Time se učenici uvode u promatranje trećeg plana.)

Ključne riječi:

2. PROLJETNICE (VISIBABE, JAGLACI, LJUBIČICE)

PUTELJAK

Očekivane rečenice:

Visibabe su bijele. Jaglaci su žuti. Ljubičice su plave. Uski puteljak vodi u šumu.

3. plan

Što je najdalje na slici? Kakva je šuma? Kakve su krošnje? Čuje li se što iz šume? Što čuješ? Kakav je cvrkut?

Ključne riječi:

4. ŠUMA

KROŠNJE

CVRKUT

Očekivane rečenice:

Šuma je zelena. Krošnje su velike. Čuje se veseli cvrkut ptica.

4. Samostalno usmeno opisivanje

Jedan učenik, koji se dragovoljno javi, samostalno usmeno opisuje sliku koristeći se planom opisa .

5. Diskusija

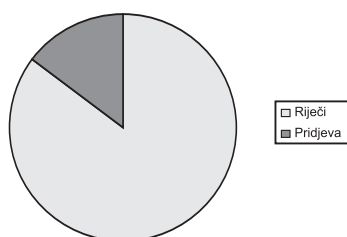
Učenici iznose mišljenje o opisu, savjetuju i sugeriraju što je dobro, a što bi trebalo izmijeniti i na koji način. Nakon toga učenici samostalno pisano opisuju sliku.

Rezultati druge priče

Tablica 2. Ukupni podaci

Učenika	Riječi	Pridjeva	Prosjek broja riječi	Prosjek broja pridjeva	% pridjeva
80	4502	775	56,27	9,69	17,21

Grafikon 2. Prikaz ukupnog udjela pridjeva u ukupnom broju riječi

U drugoj vježbi učenici su napisali 17,21% pridjeva u ukupnom broju napisanih riječi.

Najveći broj pridjeva (21) napisala je jedna učenica ili 1,22% , a najmanji isto tako jedna učenica (1 pridjev) ili 1,22%. Prosjek pridjeva po učeniku u drugoj vježbi je 9,69.

Vježba je provedena u svibnju 2006.

III. Treća pismena vježba je rezultat vođene mašte.

Nastavne situacije:

1. susret s čarobnjakom (lutkom ginjolom)
2. dogovor o radu

3. vođena mašta
4. postavljanje problema (zadatka)
5. samostalno pisano opisivanje doživljaja

1. Susret s čarobnjakom

U razred će učiteljica donijeti lutku (ginjolu) koja izgleda kao čarobnjak. I učenici će je kao takvu prepoznati. Učiteljica će ući s lutkom koja preuzima njezinu ulogu, a učiteljica joj posuđuje glas i pokret. Počet će s pozdravom. «Dobar dan, djeco. Sigurno pogađate tko sam ja. Pa naravno, ja sam čarobnjak. Vaša učiteljica će se ovaj sat odmarati, a ja ću se igrati s vama. Slažete li se? Drago mi je da se želite družiti sa mnom.»

2. Dogovor o radu

» Povest ću vas tamo gdje još niste bili. Da bih uspio u tome, morate mi pomoći. Važno je da slušate moj glas i moje upute. Ukoliko uspijete u tome, bit ćete vrlo uspješni u radu.

Udobno se smjestite u stolcu, najudobnije što možete, udahnite duboko, izdahnite... Pustite da vam ruke vise slobodno, ramena isto.»

3. Vođena mašta

»Kad zatvorite oči, početak naše čarobno putovanje. Putuj, putuj, sve dok ne kažem da se zaustavi. Promatraj oko sebe dok putuješ. Što vidiš? Kakav je put? Je li opasan, uzak ili širok, nepoznat ili poznat? Je li to možda kakav šumski puteljak ili neka široka autocesta koja vodi u nepoznato? Kakve boje vidiš i kakve oblike? Gle, odjednom se pred tobom stvori dvorac, bijel poput snijega, visok kao najviša planina. Ogroman, tajanstven dvorac je ispred tebe! Kako uzbudljivo! Donosiš odluku da uđeš u dvorac. Prilaziš teškim, željeznim vratima. Jedva ih otvaraš. Ulaziš! Promatraj! Što vidiš? Kakav je pod? A strop? Ima li stube? Kakve su i kamo vode? Kako se osjećaš? Koga srećeš? Kakav je taj kojeg si sreo? Što radite? Kamo idete? Promatraj i zapamti što više detalja... A sada moraš napustiti dvorac. Na koji način izlaziš? Vрати se, otvori oči.»

4. Postavljanje problema (zadatak)

Čarobnjak nastavlja govoriti. Učenici ne govore ništa, samo slušaju dok čarobnjak daje upute: «Ne znam što ste doživjeli u dvorcu, a ja sam po prirodi strašno znatiželjan stvor. Kad vi meni pisano ispričate što ste doživjeli, ja ću vama ispričati svoj doživljaj. Stanite u red pa ću vam podijeliti papire na koje ćete napisati svoje ime i prezime.» Nakon podjele papira ponavljaju se pravila pisanja i određuje se naslov. «S kim ste putovali? Kamo? Kakav bi mogao biti naslov našeg sastavka? (Putovanje u dvorac, S čarobnjakom u dvorcu, U dvorcu) A sada

podsjetite starog čarobnjaka na pravila pisanja! Na što se mora paziti kad se piše sastavak? Kakva moraju biti slova? (točno napisana, uredna, mala, velika) Kada pišemo veliko slovo u sastavcima? Kakve moraju biti rečenice? (kratke, jasne, točno napisane) Napišite naslov i počnite pisati rečenice. Vi ćete napisati što ste doživjeli putujući sa mnom, a ja ću vama ispričati što sam ja doživio s vama.

5. Samostalno pisano opisivanje doživljaja

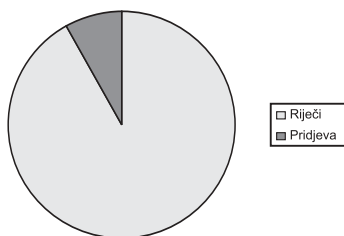
Učenici samostalno opisuju doživljaj. Čarobnjak također.

Rezultati treće vježbe

Tablica 3. Ukupni podaci

Učenika	Riječi	Pridjeva	Prosjek broja riječi	Prosjek broja pridjeva	% pridjeva
81	4365	377	53,89	4,65	8,64

Grafikon 3. Prikaz ukupnog udjela pridjeva u ukupnom broju riječi u trećoj vježbi

U trećoj vježbi učenici su upotrijebili 8,64% pridjeva u ukupnom broju riječi.

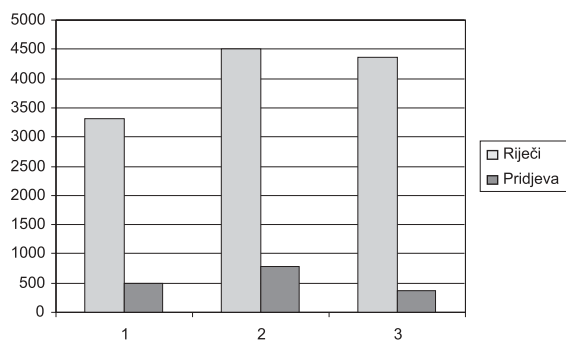
Najviše pridjeva napisala je jedna učenica (17) što je 1,25 %, a ni jedan pridjev nije napisalo pet učenika ili 6,25 %. Prosjek pridjeva po učeniku je 4,65. Vježba je provedena početkom lipnja 2006.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Tablica 4. Pregled podataka svih vježbi

Vježba	Učenika	Riječi	Pridjeva	Prosjek broja riječi	Prosjek broja pridjeva	% pridjeva
1.	82	3312	486	40,39	5,93	14,67
2.	80	4502	775	56,27	9,69	17,21
3.	81	4365	377	53,89	4,65	8,64
///////	Pros. 81	12179	1638	150,36	20,22	13,45
///////	243	///////	///////	50,12	6,74	///////

Grafikon 4. Prikaz odnosa ukupnog broja riječi i pridjeva povjezbama

Iz tablice 4. vidljivo je da se rezultati u uporabi pridjeva razlikuju i da su ovisni o vrsti vježbe.

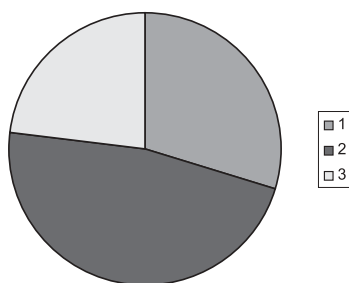
Prosjeck broj napisanih riječi u svim vježbama je 50,12. Prosjeck broj pridjeva u sve tri vježbe je 6,74 što po jednoj vježbi iznosi 2,25 riječi.

Najviše pridjeva učenici su napisali u opisu slike (17,21%) jer su bili izloženi vizualnom i slušnom iskustvu te usmenoj pripremi za vježbu.

U pripovijedanju doživljaja učenici su pisali najmanje pridjeva (8,64%). Razlog tome je vjerojatno u pripremi za pisani rad u kojoj se učenike nije usmeno pripremalo za pisanu vježbu, već ih se pitanjima nastojalo potaknuti da pronađu i otkriju riječi u svom imanentnom rječniku. U ovoj vježbi, dakle, nije bilo govornog modela ni vizualnog poticaja, već isključivo vlastito iskustvo, vlastita sposobnost maštanja i zamišljanja.

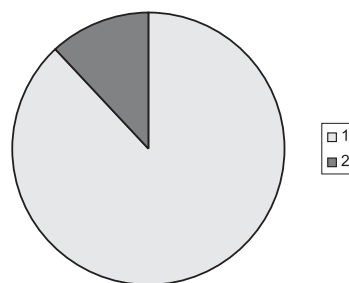
Tablica pokazuje još jednu zanimljivost. Iako su učenici napisali puno više riječi u trećoj vježbi nego u prvoj, broj napisanih pridjeva je primjetno veći u prvoj nego u trećoj vježbi.

Grafikon 5. Uporaba pridjeva u pojedinim vježbama (N=243)

1. pripovijedanje događaja
2. opis slike
3. pripovijedanje doživljaja

Grafikon 6. Prikaz udjela pridjeva i ostalih riječi (N=243)

1. ostale riječi
2. pridjevi

Tablica 5. Učestalost uporabe istih pridjeva

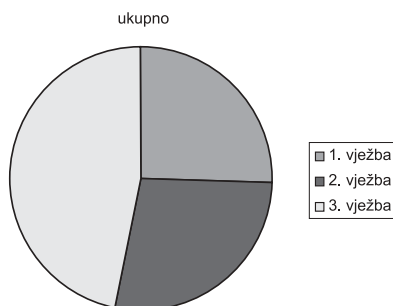
pridjevi	1. vježba	2. vježba	3. vježba	ukupno
veliko	53	11	56	120
zelen	10	98	6	114
bijela	20	61	29	110
lijepa	40	27	27	94
žut	1	86	3	90
šaren	9	77	1	87
crne	33	44	6	83
sunčan	72	5	1	78
crvena	12	53	3	68
plavo	30	10	12	52
roza	31	1	7	40
smeđ	15	10	2	27
sretni	3	2	4	9

U sve tri vježbe pojavljuje se ovih 13 pridjeva. Najučestaliji pridjev u prvoj vježbi je «sunčan». Pojavljuje se 72 puta ili 4,4% u ukupnom broju pridjeva. Najučestaliji pridjev u drugoj vježbi je «zelen». Upotrijebljen je 98 puta, što u ukupnom broju pridjeva iznosi 5,98%. Najčešće napisan pridjev u trećoj vježbi je «»veliko». Zauzima 3,42% u ukupnom broju napisanih pridjeva. Ovaj pridjev je ujedno i najučestaliji pridjev u svim vježbama. Napisan je 120 puta ili 7,33% u ukupno napisanim pridjevima.

Tablica 6. Prikaz brojnosti pridjeva

	1. vježba	2. vježba	3. vježba	ukupno
različiti pridjevi	49	51	63	163
pridjevi napisani samo jedanput	13	14	24	51

Grafikon 7. Odnos brojnosti pridjeva napisanih jedanput

Grafikon 8. Odnos brojnosti različitih pridjeva

Popis pridjeva koji se pojavljuju samo jednom u pojedinim vježbama

1. vježba	2. vježba	3. vježba
stroga, raznobojni, lanene, jednobojna, zabavan, zavezanu, zgodna, oblačan, ružičast, otpuštenu, krem, vojne, ravnu	preliven, izvrsnom, posut, nakrivljena, grbav, prikriven, tanak, umirujuć, niska, točkastu, povinuta, tamna, nepravilna, sagnuta	mjesečevim, ista, skliske, pristojna, hladnu, gladna, blistavog, čistog, snježni, travnatoj, srebreni, ulazna, raznim, svakakve, dalek, strašan, ružan, okrugli, kratkim, čelična, debelim, star, različite, plesnu

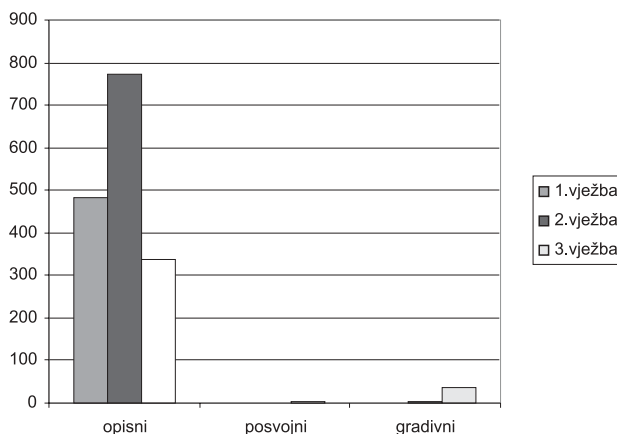
Prebrojavanjem pridjeva u sve tri vježbe i bilježenjem učestalosti pojavljivanja utvrđeno je da su učenici u prvoj vježbi napisali 51 različit pridjev, od kojih se 13 pridjeva pojavljuje bez ponavljanja, što u ukupnom broju pridjeva u toj vježbi iznosi 2,67%. U drugoj vježbi učenici su napisali 49 različitih pridjeva, od kojih se 14 pridjeva ne ponavlja, što iznosi 1,81%.

U trećoj vježbi učenici su napisali najraznovrsnije pridjeve. Od ukupno 63 različita pridjeva, čak se 24 pojavljuje samo jedanput ili 6,37%.

U svim vježbama učenici su napisali 163 različita pridjeva, što u ukupnom broju pridjeva iznosi 9,95%. Od tih različitih pridjeva, 51 pridjev je napisan samo jednom, što u ukupnom broju pridjeva iznosi 3,11%. Učestalost ponavljanja pridjeva je 10,05 što znači da je svaki deseti pridjev ponovljen.

Tablica 7. Prikaz napisanih pridjeva po vrstama

	1. vježba	2. vježba	3. vježba	ukupno
opisni pridjevi	484 (99,58%)	773 (99,74%)	339 (89,92%)	1596 (97,44%)
posvojni pridjevi	1 (0,21%)	0	3 (0,80%)	4 (0,24%)
gradivni pridjevi	1 (0,21%)	2 (0,26%)	35 (9,28%)	38 (2,32%)
ukupno	486	775	377	1638

Grafikon 9. Pridjevi po vrstama i vježbama

Tablica pokazuje da su učenici u sve tri vježbe uporabili najviše opisnih (97,44%), a najmanje posvojnih pridjeva (0,24%). Ovakvi rezultati bili su i očekivani s obzirom na to da su vježbe bile usmjerene na opisivanje. U trećoj vježbi pojavljuju se gradivni pridjevi (9,28%). Njihova uporaba uvjetovana je bajkovitošću vježbe u kojoj su učenici opisivali željezna, čelična, metalna vrata dvorca i zlatne, srebrene krune princeza i kraljica koje su sreli u tajanstvenom dvorcu.

Zaključak

Istraživanje kompetencije učenika prvih razreda u uporabi pridjeva, na uzorku od 82 učenika OŠ Grabrik u tri različite pismene vježbe s različitim motivacijama, pokazalo je da učenici od ukupnog broja riječi upotrebljavaju 13,45 % pridjeva.

Analiza učestalosti istih pridjeva pokazala je da u trećoj vježbi, u kojoj učenici imaju najveću slobodu izražavanja, pronalaze najrazličitije pridjeve i da je uporaba pridjeva najindividualnija. U istoj vježbi učenici su napisali najmanje pridjeva u okviru kojih su napisali najviše gradivnih i posvojnih pridjeva u odnosu na ostale dvije vježbe, iz čega se može zaključiti da je treća vježba kod učenika iznjedrila najviše kreativnosti.

Analiza rezultata ostalih vježbi pokazuje da se uspješno može razvijati i bogatiti rječnik učenika, a što je više poticaja, to će učenici upotrijebiti više pridjeva. Stoga bi bilo korisno u programskom području Izražavanje i stvaranje razraditi modele usmenih i pismenih vježbi koje bi pridonijele bogaćenju učenikovog rječnika. Zapravo bi u prvom i drugom razredu osnovne škole upravo ova cjelina trebala biti u središtu nastavnog predmeta Hrvatski jezik i učenici bi trebali puno više vježbati govorenje i slušanje.

LITERATURA

1. Bežen, A. (2002). Metodčki pristup početnom čitanju i pisanju na hrvatskom jeziku. Zagreb: Profil
2. Keremek-Sredanović, M. (1991). Književno-scenski odgoj i obrazovanje malih. Zagreb: Školska knjiga
3. Mejovšek, M. (2003). Uvod u metode znanstvenog istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima. Jastrebarsko: «NAKLADA SLAP»
4. Mužić, V. (1999). Uvod u metodologiju istraživanja odgoja i obrazovanja. Zagreb: «EDUCA»
5. Pavličević-Franić, D. (2005). Komunikacijom do gramatike. Zagreb: ALFA
6. Rosandić, D. (1988). Metodika književnog odgoja i obrazovanja. Zagreb: Školska knjiga

9. Rosandić, D. (2002). Od slova do teksta i metateksta. Zagreb: Profil
10. Težak, S. (2000). Gramatika hrvatskoga jezika. Zagreb: Školska knjiga
11. Težak, S. (1996). Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika 1 i 2. Zagreb: Školska knjiga
12. Nastavni plan i program za osnovnu školu (1999), Prosvjetni vjesnik br. 2, Zagreb: Ministarstvo prosvjete i športa

THE USE OF ADJECTIVES IN COMPOSITIONS BY FIRST-GRADERS (on a sample of first-graders in the Primary School Grabrik in Karlovac)

Bogdanka Conjar

Primary School Grabrik, Karlovac

Summary

The paper analyses the competences of first-graders when using adjectives. The research was conducted on a sample of 82 students of the Primary School Grabrik. The analysis of three different writing activities with different motivation showed that students used 13.45% of adjectives in their vocabulary. The writing activities comprised: retelling an event, describing a picture and retelling an experience. A different usage of adjectives could be observed, depending on the different motivation. Students used the greatest number of adjectives when describing a picture, whereas they used fewer adjectives when retelling an experience. A frequency analysis showed that students wrote the greatest number of different adjectives when retelling their experience.

Key words: students' competences, adjectives, immanent grammar, motivation

O autorici

Bogdanka Conjar učiteljica je u Osnovnoj školi Grabrik u Karlovcu, polaznica poslijediplomskog studija "Suvremena osnovna škola" na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu,